

OK 2021 – OFFENTLIGE OVERENSKOMSTER - FORHANDLINGSREGLER

Bliv klogere på forhandlingsreglerne på det offentlige område: stat, kommuner og regioner

Udarbejdet af Enhedslistens faglige sekretariat december 2017

(3. reviderede udgave januar 2021)

Indhold

Indledning	3
A) CFU ansvarlig for forhandlinger på statens område	4
1. CFU (Centralorganisationernes Fællesudvalg)	4
2. CFUs forhandlingsopgaver og godkendelsesprocedurer	4
3. Konfliktret til et forhandlingsfællesskab ved et nej ved urafstemning	5
4. De tre selvstændige forhandlingsfællesskaber	5
B) FF er ansvarlig for forhandlingerne på det kommunale område	7
1. Forhandlingsfællesskabet (FF) og de 5 valggrupper	7
2. Den overordnede forhandling mellem FF og KL	7
3. Godkendelsesprocedure i forhold til et generelt forlig mellem KL og FF	8
4. Forhandlinger på forbunds- og kartelniveau: Stor selvstændighed og konfliktret!	9
5. De 5 valggrupper	10
6. Forbunds/kartelforhandlinger kan fortsætte i Forligsen	11
7. Et eksempel på et forløb: situationen i 2008	12
8. Den selvstændige konfliktret er en udfordring	12
C) FFs ansvar for forhandlinger på det regionale område	13
1. FF og de 5 valggrupper	13
2. Forhandlingsregler og godkendelsesprocedurer på det regionale område	15
D) De offentlige forhandlinger og forligsinstitutionen	16
E) Solidaritet med Frontpersonalet i OK 21	17

Indledning

Situationen forud for forhandlingerne

Forhandlingerne om fornyelsen af de offentlige overenskomster på det statslige, det kommunale og det regionale område, er gået i gang med kravudveksling den 15. dec. 2020. De udløber d 1 april 2021.

Der er aftalt køreplaner, som lægger op til, at der indgås forlig i løbet af februar. De bør på baggrund af coronasituationen revideres så parterne og medlemmerne har mulighed for at mødes.

I starten af forberedelserne var der uenighed om der overhovedet skulle forhandles nu. Dansk Sygeplejeråd og BUPL ville forhandle og Akademikerne ville ikke. Dernæst debat om der skal være kr./øre stigninger eller om der som i mange år skal være procentvise stigninger. For at imødekomme de lavtlønnedes krav om krone stigninger i stedet for procent, blev Forhandlingsfællesskabet (FF) enige om at rejse fælles lønkrav om procentstigninger men samtidig reservere en pulje til lavt- og ligeløn, der er 5 gange større end i 2018.

Lønudviklingen på det offentlige arbejdsmarked er knyttet til lønudviklingen via Reguleringsordningen. Det betyder at 80% af forskellen i lønudviklingen mellem de to skal indregnes i lønudviklingen på det offentlige arbejdsmarked. Da lønudviklingen er gået i stå på det private arbejdsmarked, betyder det at lønudviklingen på det offentlige har været højere end på det private. Forhandlingerne starter derfor med en gæld og forhandlingsresultatet på ca. 8,5 % fra de private forhandlinger i 2020 bliver svære at nå.

Komplicerede forhandlingsregler der adskiller sig fra de kendte regler på FH-DA området

Det er ikke helt lige til at forstå, hvordan de offentlige forhandlinger foregår. Vi forsøger derfor her at give et overblik over reglerne for forhandlingerne på det tre hovedområder: staten, kommunerne og regionerne.

Denne oversigt er ikke for eksperter, der sidder tæt på forhandlingsudvalgene, men for de mange fagligt aktive, som gerne vil forholde sig til den forestående krig om fornyelsen af de offentlige overenskomster - men har svært ved at overskue alle regler om forhandlinger, afstemninger og konflikter. Det er kompliceret og er meget forskelligt fra, hvad der kendes på FH - DA området!

Det anbefales, at fagligt aktive inden for forbund - som er med i forhandlingerne - undersøger, hvilke særlige forhandlings- og godkendelses-regler der er gældende på eget område - da de varierer meget fra område til område og fra forbund til forbund. Selv om forbundene er omfattet af overordnede forhandlingsfællesskaber med egne regler, der forpligtiger det enkelte forbund, er det jo vigtigt - hvem der afgør, hvad det enkelte forbunds repræsentanter stemmer i fælles organer.

Vi omtaler kun forhandlings-, godkendelses - og konflikt-reglerne, men ikke selve indholdet af forhandlingerne.

Nyt siden sidste udgave

Dette er en revideret udgave (18. januar 2021). Den første udgave blev udarbejdet i december 2017 som forberedelse til OK 18.

Der er sket en del i de tre år der er gået. FTF og LO er slået sammen til FH uden det dog har ændret afgørende på de offentlige forhandlingsregler. 3 forbund har på baggrund af fusionen meldt sig ud af Sundhedskartellet og FTF og ind i Akademikerne.

Valgrupperne i FF er udvidet fra 3 til 5 hvilket har stor betydning på grund af deres vetoet i forhold til overordnede forlig mellem FF og KL/Regionerne.

På arbejdsgiverside er der kommet en ny regering og statens forhandlinger er flyttet fra Finansministeriet til Skatteministeriet således at det er Morten Bødskov der har hovedansvaret.

A) CFU ansvarlig for forhandlinger på statens område

1. CFU (Centralorganisationernes Fællesudvalg)

De fælles centrale forhandlinger med staten (Medarbejder og Kompetencestyrelsen i Skatteministeriet) varetages af Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU)

CFU omfatter 46 forbund og repræsenterer 180.000 statsansatte

CFU er en sammenslutning af tre forhandlingsfællesskaber der hver har afgørende indflydelse:

- 1) **OAO-S** (Offentlig ansattes Organisation) der primært omfatter de FH-forbund der tidligere var medlem af LO (25 forbund)
- 2) **SKAF** (Stats-og Kommuntalt Ansattes Forhandlingsfælleskab) der omfatter FH-forbund der tidligere var medlem af FTF (34 forbund)
- 3) **AC** (Akademikerne) (25 forbund)

OAO-S og AC har hver selvstændig overenskomst og hovedaftale med staten.

SKAF er et koordinerende organ mellem LC (Lærernes Centralorganisation) og CO 10 (FH-forbund fra det tidligere FTF). LC og CO 10 har hver selvstændig overenskomst og hovedaftale med staten.

2. CFUs forhandlingsopgaver og godkendelsesprocedurer

CFU forhandler de betydningsfulde delaftaler, der tidligere er indgået mellem parterne, og som er gældende for samtlige ansatte i staten. Her afgøres den overordnede lønramme for hele CFU's område, der også kommer til at lægge niveauet for de kommunale og regionale forhandlinger i FF-regi.

CFU nedsætter et forhandlingsudvalg med 5 deltagere i alt fra de tre forhandlings-fællesskaber med 2 til hver fra OAO-S og SKAF og en fra AC.

Forhandlingsudvalget godkender et forhandlingsresultat med staten, dog med efterfølgende urafstemning blandt samtlige medlemmer af CFU's organisationer. En godkendelse i forhandlingsudvalget kræver dog, at alle tre forhandlingsfællesskaber er enige - før et forlig kan sendes til urafstemning. Det medfører, at kompetencen i praksis ligger i hver af de tre forhandlingsfællesskaber i henhold til de vedtægter, som er gældende der.

CFU har et øverste organ kaldet Fællesudvalget med 27 personer, men det har ingen reel rolle i forhold til forhandlingerne med staten. Det skyldes, at kompetencen som nævnt er flyttet ned i hvert af de tre forhandlingsfællesskaber - så de hver især har vetoret.

Forhandlingerne med staten foregår på tre niveauer:

- a) Forhandlinger om et overordnet forlig mellem CFU og staten, der gælder alle
- b) Forhandlinger mellem staten og hver af de tre forhandlingsfællesskaber om et forlig vedr. de selvstændige overenskomster, der gælder alle inden for det enkelte fællesskab
- c) Forhandlinger mellem staten og den enkelte organisation om forlig vedrørende de enkelte forbunds aftaler.

De overordnede rammer for forhandlingerne i henhold til pkt. b og c fastlægges mellem Staten og CFU, hvor det især er vigtigt - om der opnås enighed om at afsætte særlige puljer / organisations puljer til løsning af specifikke spørgsmål, som skal løses på det enkelte forbunds niveau.

3. Konfliktret til et forhandlingsfællesskab ved et nej ved urafstemning

Der skal første stemmes, når der foreligger et af de kompetente organer godkendt forlig, mellem såvel CUF og staten som mellem hver af de tre forhandlingsfællesskaber og staten. Det er derimod ikke en forudsætning, at der er opnået enighed om alle organisationsaftaler mellem staten og hvert enkelt forbund i fællesskaberne. Der bliver således en stor samlet afstemning om helheden i aftalen mellem CUF og Staten.

Det skal endnu engang understreges at der først skal være enighed mellem alle tre forhandlingsfællesskaber. Bliver forhandlingsudvalgets forlig med Staten underkendt i et af de tre forhandlingsfællesskaber bortfalder det og forhandlinger genoptages. Det enkelte forbund har indflydelse via medlemskabet af det relevante forhandlingsfællesskab. Et forbunds holdning afgøres selvfølgelig i henhold til det enkelte forbunds interne kompetenceregler, der definerer, hvem der har den reelle indflydelse der.

Det afgørende er dernæst, at et samlet medlemsnej ved den fælles urafstemning inden for et af de tre forhandlingsfællesskaber medfører, at det pågældende område har konfliktret. Det sker på baggrund af at de tre forhandlingsfællesskaber, hver især har en selvstændig overenskomst med staten.

Hvis f. eks medlemmerne i FH-forbundene i OAO-S samlet set stemmer nej, kan der iværksættes konflikt på dette område med henblik på at opnå et bedre resultat, selv om de to andre områder har stemt ja. Denne ret har det enkelte forbund ikke, men kun gruppen som helhed. Det samme gælder selvfølgelig AC-gruppen og SKAF (CO-10 og LC).

Det er altså en fejltagelse at tro at det er enten ja eller nej til det samlede forlig inden for statens område. De tre forhandlingsfællesskaber og medlemmerne der har afgørende indflydelse på såvel det overordnede forligs godkendelse som via medlemmernes indflydelse på hvert område ved afstemningen. Det enkelte forbund er derimod underlagt fællesskabet på de tre områder.

4. De tre selvstændige forhandlingsfællesskaber

Som det fremgår, er det altså afgørende, hvordan det enkelte af de tre forhandlings-fællesskaber i CFU ved overenskomstfornyelsen fungerer i henhold til deres selvstændige vedtægter.

OAO-Stat omfatter primært de FH-forbund på statens område der tidligere var medlem af LO. Det er OAO-Stat, der vedtager de krav, som fremsendes til det fælles forhandlingsudvalg - hvor OAO-Ss 2 repræsentanter har afgørende indflydelse på vedtagelsen af de endelige krav.

Der kan ikke indgås et overordnet forlig med staten - uden OAO-Ss 2 repræsentanter godkender det. Det er OAO-Ss eget forhandlingsudvalg, der forhandler en selvstændig overenskomst med staten på OAO-Ss område. Hvis der ikke opnås forlig her, kommer der ikke en godkendelse af et fælles forlig mellem CFU og Staten.

OAO-S har som nævnt vetoret i forhold til det overordnede forlig mellem CUF og Staten. Derfor bliver det afgørende, om OAO-S fungerer demokratisk - idet det er via OAO-S, det enkelte FH-forbund har sin afgørende indflydelse.

Det er OAO-Ss demokratisk sammensatte repræsentantskab, der godkender - hvilke krav der skal stilles på eget område, og hvilke krav der skal fremsendes til det fælles statslige område i CFU. Det er ligeledes repræsentantskabet, der skal tage stilling til det generelle CFU-forlig og det særlige OAO-S forlig. Hvis der bliver et nej her til et af disse forlig, kan der på grund af OAO-Ss overordnede indflydelse ikke ske en godkendelse af et samlet CFU-forlig.

Det er således repræsentantskabet, der er det afgørende demokratiske forum i OAO-S - hvorfor reglerne for dette sammensætning er afgørende.

SKAF er et koordinerende fællesskab omfattende Lærernes Centralorganisation (LC) og CO-10 (FH-forbund der tidligere var medlem af FTF). SKAFs bestyrelse har ingen selvstændig kompetence idet det er LC og CO-10 der hver især har en overenskomst med staten der gælder de tilsluttede forbund. Det er bestyrelserne i LC og CO-10 der hver især har kompetencen til at godkende forlig om den fælles overenskomst og tage stilling til det generelle forlig mellem CFU og Staten. Der er i begge organisationer lige som hos OAO-S et demokratisk sammensat repræsentantskab der skal tage stilling til anbefaling af forligene.

Der er altså på SKAFs (tidligere FTF-forbund) område i CFU de to selvstændige organisationer LC og CO-10, der har afgørende indflydelse i hele godkendelsesprocessen. Det betød f.eks. at Lærernes Centralorganisation (LC) ved Ok 18 havde mulighed for via kravet om enighed i SKAF, at nedlægge veto mod et konkret forslag til CFU-forlig så længe lærernes krav til en arbejdstidsaftale ikke blev opfyldt. LC afstod som bekendt i den sidste fase fra at bruge den mulighed.

AC (Akademikerne) forhandler ligeledes en fælles overenskomst med Staten, der skal godkendes af ACs bestyrelse, før den sendes til urafstemning sammen med det generelle forlig mellem CFU og Staten. Her er der ingen fælles forum i form af et repræsentantskab.

I henhold til ACs interne forhandlingsaftaler kan enkelte forbund forud for forhandlingernes opstart vælge at træde ud af forhandlingsfællesskabet i AC-gruppen med henblik på at gennemføre selvstændige forhandlinger med konfliktret. Det har ingen organisation dog valgt at gøre brug af i OK 18 eller i forbindelse med OK 21.

B) FF er ansvarlig for forhandlingerne på det kommunale område

1. Forhandlingsfællesskabet (FF) og de 5 valggrupper

Forhandlingerne med Kommunernes Landsforening (KL) varetages af Forhandlingsfællesskabet (FF).

FF omfatter 51 forbund og repræsenterer ca. 565.000 i 98 kommuner og 5 regioner

FF er opdelt i **5 valggrupper** der har afgørende betydning for godkendelsesprocessen når der indgås overordnede forlig mellem FF og KL:

OAO-K der primært omfatter de FH-forbund der var medlem af FH (12 forbund).

FK-K (Forhandlingskonstellationen -Kommunalt Forhandlingsfælleselskab) der primært omfatter FH-forbund der tidligere var medlem af FTF (11 forbund).

SHK (Sundhedskartellet) der omfatter FH-forbund der tidligere var medlem af FTF (8 forbund).

FOA m. flere (omfatter på nuværende tidspunkt kun FOA).

AC (Akademikerne) (16 forbund).

NB Enkelte organisationer (f.eks. FADL- Foreningen af Danske Lægestuderende) står uden for de 5 valggrupper, men kan samlet vælge et medlem af FFs overordnede bestyrelse.

2. Den overordnede forhandling mellem FF og KL

På det kommunale område er der en forhandlingsmodel der adskiller sig klart fra hvad der foregår på statens område. Der er her langt større muligheder for konflikt på enkelte overenskomstområder, f. eks ved at der stemmes nej på enkelte overenskomstområder selv om der er godkendelse på alle andre områder.

Forhandlingerne i FF sker på baggrund af en fælles aftale mellem de 5 valggrupper. Ønsker en eller flere valggrupper at forhandle på egen hånd kan de træde ud af den fælles forhandlingsaftale. Det har ingen benyttet sig af ved Ok 18 eller Ok 21.

FF har ikke en selvstændig, samlet overenskomst med KL, men har ved tidligere overenskomstfornyelser indgået en lang række generelle delaftaler med KL, som har afgørende betydning. De er hvis ikke andet er angivet gældende for samtlige forbunds-overenskomster.

De vigtigste generelle aftaler vedrører bl.a. - overordnede lønrammer og lønregler, pension, ferie, barsel, rammeaftaler om arbejdstid, TR-regler, regler om medindflydelse, uddannelse og elever.

FF nedsætter ved hver overenskomstfornyelse et særligt forhandlingsudvalg på det kommunale område, der forhandler om disse delaftaler - samtidig med at der foregår forhandlinger på forbunds- og kartelplan (AC og SHK) om de egentlige overenskomster.

Da disse delaftaler handler om meget afgørende temaer, er det indlysende, at indholdet af de generelle forhandlinger har stor betydning for alle øvrige forhandlinger. Et generelt forlig mellem FF og KL fastlægger en overordnet ramme for forhandlingerne på forbunds- og kartel-niveau.

Det er i den generelle aftale især lønftalerne, som har stor betydning - da de lægger en lønramme for forbundsforhandlingerne. Det er her vigtigt, om der kan opnås enighed om at afsætte særlige lønpuljer til løsning af lavtløns- og ligeløns-problemer eller til løsning af specifikke problemer i visse forbundsoverenskomster.

Det skal dog understreges, at de konkrete arbejdstidsaftaler altid forhandles og afgøres på forbunds-og kartelplan (jævnfør f.eks. især lærerområdet) - hvorved løsninger her kan blive helt afgørende for, om der kommer et overordnet forlig.

Er der opnået enighed om fornyelse af delaftaler mellem FF og KL i et samlet forlig, kan indholdet af disse ikke indgå i forhandlingerne på forbundsplan - medmindre forbundet udtræder af de generelle forhandlinger.

Den store udfordring for fællesskabet i FF er at blive enige om de generelle krav, når der er tale om en så stor og bred organisation med forskellige interesser, f.eks. mellem højt- og lavtlønnede.

Det er i henhold til vedtægterne FFs repræsentantskab, der endeligt skal godkende de generelle krav, herunder ikke mindst prioriteringen i forhold til - hvad der kan være evt. konflikt-grundlag.

Da det traditionelt er statens område, der fra arbejdsgiversiden lægger rammen, er det for forløbet afgørende - om der er forlig på statens område. Kommer der ikke et forlig her, bliver der næppe forlig på KL-området. FF er rent juridisk ikke forpligtiget af statens forlig - men KL er i praksis styret af staten/regeringen!!!

Kommer der ikke et samlet forlig mellem FF og KL, bortfalder alle forlig, der evt. er opnået forud på forbunds-og kartelplan.

3. Godkendelsesprocedure i forhold til et generelt forlig mellem KL og FF

Opnås der mellem FFs særlige forhandlingsudvalg på det kommunale område og KL et generelt forlig vedr. en række delaftaler - hvor den generelle lønftale er helt afgørende - skal forliget godkendes efter en særlig procedure nedfældet i FFs vedtægter.

Først skal det overordnede vedtægtsbestemte FF Forhandlingsudvalg - der omfatter alle 5 valggrupper i FF (2 fra FOA, 2 fra SHK, 3 fra OAO, 2 fra FK-K og 1 fra AC), godkende forliget. Det skal derefter sendes til FFs overordnede bestyrelse, som har den endelige afgørelse. Bestyrelsen består af 6 medlemmer fra OAO, 3 fra FOA, 5 fra FK-K, 4 fra SHK og 1 fra AC.

Der er i begge situationer enighed om, at alle 5 valggrupper skal være enige om at godkende - således at en enkelt valggruppe ikke kan risikere at blive kørt over. Valggruppens vetoet viser, at den interne godkendelsesprocedure (jfr. vedtægten for valggruppen) i den enkelte valggruppe er vigtig. Et overordnet forlig kan altså underkendes via processen internt i den enkelte valggruppe.

Hvis det bliver et nej i FF-bestyrelsen, er forliget forkastet - og forhandlingerne genoptages eller fortsætter i forlignsinstitutionen.

Bliver det et ja i FF-bestyrelsen, indkaldes til repræsentantskabsmøde, der kun skal komme med en vejledende anbefaling til forbundenes selvstændige afstemninger - dvs. repræsentantskabet kan rent formelt hverken foretage en forpligtende godkendelse eller underkende et forlig.

Det betyder i praksis, at det er godkendelsen i den fælles FF-bestyrelse, som er afgørende - hvis en generel aftale mellem FF og KL skal underkendes af fællesskabet før det sendes til urafstemning.

Det generelle forlig mellem FF og KL sendes efter godkendelsen ikke til urafstemning før de forhandlinger der foregår i regi af de 5 valggrupper om fornyelse af alle forbunds-og karteloverenskomster er færdige og godkendte.

4. Forhandlinger på forbunds-og kartelniveau: Stor selvstændighed og konfliktret!

Forbundenes forhandlinger med KL omfatter:

- Specifikke krav der kun har betydning i den enkelte forbundsoverenskomst, i fælles overenskomster på beslægtede områder eller karteloverenskomster.
- Ændringer af generelle delaftaler der ikke er forhandlet mellem FF og KL. De har aftalt, hvilke delaftaler der kan forhandles på forbunds-og kartelniveau.
- Ændringer i de delaftaler der har været forhandlet mellem FF og KL - uden enighed er opnået. (fx vedr. nedsat arbejdstid).

Ændres indholdet af delaftaler på forbunds/kartelniveau, indgår det som specifikke punkter i forbunds/karteloverenskomsten. Der kan godt være tale om ændringer af generelle delaftaler som led i handler!

Det helt afgørende er, at FFs forhandlingsregler giver hvert enkelt forbund/kartel mulighed for at handle selvstændigt - selv om der er et generelt forlig:

1) Et forbund/kartel kan på hvilket som helst tidspunkt under de generelle forhandlinger mellem KL og FF meddele, at man udtræder af forhandlingerne med henblik på selv at opnå resultater på alle områder. Derved gælder det generelle forlig ikke på dette område. Der er ikke fortrydelsesret - så man kan ikke vende tilbage.

2) Forbundets/kartellets ledelse kan - efter det generelle forlig er indgået og kendt – meddele, at man ikke ønsker at være omfattet ... med henblik på selv at forsøge at forhandle eller konflikte sig til et andet eller bedre resultat.

3) Selv om forbundets/kartellets ledelse har godkendt den generelle aftale mellem FF og KL, skal aftalen godkendes i forbundets hovedbestyrelse eller tilsvarende kompetente organer i forbund eller karteller, afhængig af det enkelte forbunds/kartels vedtægter. Bliver det et nej her, er forbundet/kartellet udtrådt af den generelle aftale.

3) Det enkelte forbund/kartel kan når som helst i forløbet selv afsende konfliktvarsler i henhold til forbundets/kartellets hovedaftale med KL.

4) Et forbunds/kartels medlemmer har i sidste instans en selvstændig afstemning, der omfatter såvel det af valggruppen godkendte, generelle forlig mellem FF og KL, som det specifikke forlig med KL på forbunds/kartelplan. Bliver der et nej ved urafstemningen fra et forbunds/kartels medlemmer, er der konfliktret på det pågældende forbunds/kartels område - selv om alle andre forbunds/kartels medlemmer har stemt ja. Et nej kan så skyldes utilfredshed med det generelle forlig eller med det specifikke forlig - eller med begge dele!

5. De 5 valggrupper

Som beskrevet ovenfor har de 5 valggrupper en afgørende betydning under de kommunale overenskomstforhandlinger. Det afgørende generelle forlig mellem FF og KL kræver at alle 5 valggrupper godkender det inden det kan sendes til urafstemning.

Der er stor forskel på de 5 valggruppers kompetencer og opbygning hvorfor de skal beskrives nærmere her.

OA0-K

OA0-K omfatter de tidligere LO-forbund med medlemmer på det kommunale område samt Dansk Socialrådgiverforening. (12 forbund)

I modsætning til OA0-Stat har OA0-K ingen selvstændig overenskomst eller hovedaftale med KL. Der er derfor modsat OA0-S heller ingen repræsentantskab. OA0-K har alene en koordinerende rolle samt den vigtige opgave at tage stilling til det generelle forlig mellem FF og KL efter indstilling fra medlemsforbundene. Alle andre overenskomstforhandlinger og godkendelsesprocedurer foregår på forbundsplan.

Når et forbund som 3F med 7 selvstændige forhandlingsudvalg har mange forskellige overenskomster med KL, kan der være tale om fælles forhandlinger med KL om en overordnet aftale fælles for alle overenskomster eller en intern forhandlingskoordinering i forbundet der ender med en fælles afstemning blandt forbundets medlemmer på tværs af de enkelte forbundsoverenskomster. I OA0-forbund med flere overenskomster med KL sker der således en sammenkædning af overenskomsterne på forbundsplan med intern godkendelsesprocedure i hovedbestyrelse eller tilsvarende kompetente organer. Efter en intern godkendelse sendes det ud i en fælles afstemning for forbundets medlemmer på de forskellige overenskomstområder, der forpligtiger alle - selv om der på enkelte overenskomstområder måske er et nej.

Det betyder til gengæld, at et forbund kan arbejde for at sikre, at der opnås reelle resultater på alle forbundsområder - før der kan anbefales et samlet ja fra forbundets side. Der er her altså mulighed for intern solidaritet i forhold til mere udfordrede områder.

Det skal understreges, at der i hvert forbund er meget forskellige regler for godkendelses-procedurer, som skal kendes af fagligt aktive, der vil påvirke resultatet.

FK-K

FK-K er en nystiftet valggruppe der erstatter valggruppen SKAF fra OK 18. Den omfatter primært FH-forbund fra det tidligere FTF men også enkelte forbund der står uden for FH (f. eks Maskinmestrene).

Den består af LC (Lærernes centralorganisation) og BUPL samt 9 mindre forbund der er samlet i en særlig gruppe kaldet *Forhandlingsfællesskabet*. LC har lige som BUPL deres egen overenskomst og hovedaftale med KL

FK-K har lige som OA0-K ingen selvstændig overenskomst med KL, men har stor betydning som valggruppe med vetoret i forhold til det overordnede forlig mellem FF og KL. I kraft af deres faglige tyngde har LC og BUPL den afgørende indflydelse i valggruppen således at der i praksis ikke kan godkendes et overordnet FF-KL-forlig uden de to organisationer er enige

LC og BUPL forhandler og godkender selv deres egne overenskomstfornyelser mens der er tale om en helt særlig situation for de 9 mindre organisationer i Forhandlingsfællesskabet der har en selvstændig

overenskomst med KL gældende for de 9 forbund lige som dette særlige fællesskab har indgået overordnede delaftaler med KL. Der er her altså tale om et tredje overenskomstkartel ved siden af Sundhedskartellet og AC. Der er altså tale om tre forskellige forhandlingsprocesser i FK-K der ikke skal godkendes af FK-K som valggruppe.

FOA m flere

Denne valggruppe indeholder på nuværende tidspunkt kun FOA.

FOA er den største organisation på det kommunale område hvor de i kraft af at være en selvstændig valggruppe har helt afgørende indflydelse idet de som forbund kan nedlægge veto mod overordnede forlig mellem FF og KL. FOA kan således i givet tilfælde alene udløse en storkonflikt på det kommunale område.

Det er FOAs forkvind Mona Strib der er formand for FF og forhandlingsleder i det særlige forhandlingsudvalg om de generelle aftaler mellem FF og KL.

FOA har en række selvstændige overenskomster med KL hvor der på forbundsplan kan ske koordinering eller indgås overordnede aftaler med KL gældende alle FOA-overenskomster. Det skete f.eks. i 2015.

Det er FOAs hovedbestyrelse der tager samlet stilling til resultatet af forhandlingerne om de enkelte overenskomster således at det ved urafstemningen er medlemsflertallet på tværs af overenskomsterne der afgør resultatet.

Sundhedskartellet (SHK)

SHK omfatter 8 FH-forbund der tidligere var medlem af FTF. Kartellet har en fælles overenskomst der gælder alle 8 forbund. Der er således ingen selvstændige overenskomstforhandlinger på forbundsplan.

Der er ikke et repræsentantskab i SHK så det er alene SHKs bestyrelse der godkender forlig og her stemmes der forholdsomt efter organisationernes medlemstal. Ved urafstemning afgøres det ved simpelt flertal på tværs af de 8 forbund.

AC (Akademikerne)

AC omfatter på det kommunale område 16 forbund. AC har med KL en fælles overenskomst og hovedaftale gældende alle forbund der således ikke har selvstændige overenskomster. AC fungerer derfor som et overenskomstbærende kartel.

Som valggruppe har AC altså vetoret i forhold til det overordnede forlig mellem KL og FF selv om alle FH-forbund i de andre valggrupper har sagt ja.

Det er alene ACs bestyrelse der godkender forlig hvor det så er flertallet blandt medlemmerne på tværs af forbundene der har afgørelsen ved urafstemning. Der findes således ikke noget fælles forum som et repræsentantskab i AC.

6. Forbunds/kartelforhandlinger kan fortsætte i Forligsen

Der kan altså være lang vej fra et generelt FF - KL forlig til den endelige afslutning på forbunds/kartelplan.

Et forbund/kartel kan altså opleve et sammenbrud og stå over for en konflikt - enten fordi forbundet/kartellet ikke har opnået et forlig, eller fordi forliget er underkendt af et kompetent organ i forbundet/kartellet, eller fordi medlemmerne har stemt nej. I en sådan situation bliver området forhandlet

videre i forligsen med mulighed for, at der her indgås et selvstændigt forlig/mæglingforslag som kun gælder dette område - hvorefter det skal til urafstemning. Disse forhandlinger i forligsen kan godt foregå, mens en strejke er i gang - efter forligsmanden ikke kunne eller ville udsætte konflikten længere. Opnås der ikke enighed om et mæglingforslag i forligsen - eller stemmer medlemmerne nej til et mæglingforslag, der er anbefalet af forbundet - er der konflikt på området.

Det skal understreges, at disse forhandlings- og konflikt-regler også giver KL mulighed for at bruge lockoutvåbnet imod enkelte forbund/kartel for at opnå forringelser på området - selv om der er indgået et generelt forlig (jfr. lockouten mod lærerne i 2013).

7. Et eksempel på et forløb: situationen i 2008

Disse lidt komplicerede forhandlings- og konfliktregler kan bedst illustreres ved at se på, hvad der skete ved fornyelsen i 2008.

Her satsede FOA alt på at opnå et særligt lønløft til de lavestlønnede. Baggrunden her var overenskomststridige strejker blandt SOSU-assistenter i Jylland, der satte et markant offentligt fokus på deres lave løn. Da det krav ikke kunne realiseres inden for det grundlag, KTO (svarende til FF i dag) og KL forhandlede ud fra, valgte FOA at bruge den aftalte mulighed for at udtræde af de generelle forhandlinger lige før den afgørende slutfase. Der blev hurtigt derefter indgået et generelt forlig - som FOA stod uden for. Imens de øvrige forbund så gik i gang med urafstemninger, fortsatte FOA selvstændige forhandlinger om alle spørgsmål, der endte i forligsen. Da det ikke lykkedes forligsmanden at få parterne til at blive enige om et mæglingforslag, gik konflikten på FOAs område i gang. Den varede forholdsmæssigt længe - idet den borgerlige regering helt bevidst undlod at gribe ind. Efter 25 dages konflikt endte det med et forlig, som FOAs hovedbestyrelse kunne anbefale, hvorefter det så blev vedtaget ved urafstemning.

BUPLs ledelse havde som det eneste forbund taget forbehold for godkendelse af KL- KTO (svarer til FF) forliget, hvorefter det viste sig at BUPLs hovedbestyrelse sagde nej. Forbundet fortsatte derefter forhandlingerne i forligsen. Det endte her med et mæglingforslag, som BUPLs hovedbestyrelse kunne anbefale - men det blev stemt ned af medlemmerne. Derefter gik en konflikt på dette område i gang i henhold til gældende regler. På baggrund af truende lockout endte det med et nyt mæglingforslag, der så blev vedtaget efter urafstemning.

Der var samtidig konflikt på det regionale område for såvel FOAs som Sundhedskartellets medlemmer. På dette tidspunkt stod Sundhedskartellet uden for Fællesskabet (daværende KTO). Her kunne der ikke opnås forlig, heller ikke efter en runde i forligsen. Konflikten på disse områder endte til sidst med mæglingforslag, der blev vedtaget ved urafstemning. Resultatet forelå 25. juni - så først da blev de offentlige forhandlinger afsluttet i 2008.

8. Den selvstændige konfliktret er en udfordring

Forhandlingsreglerne giver som beskrevet ovenfor de enkelte forbund eller kartel meget store, selvstændige handlemuligheder - ligesom det enkelte forbunds eller kartels medlemmer kan stemme nej og udløse konflikt på eget område.

Problemet er selvfølgelig, at der kun er en arbejdsgiverpart, som styrer det hele - således at det er meget vanskeligt at stå alene som forbund eller kartel over for KL, der også har regeringsindgreb i baghånden.

Denne situation kan også bruges af KL til at angribe særlige forbunds/karteloverenskomster med henblik på forringelser - ved at lade delforhandlingerne bryde sammen på grundlag af rabiate krav ... og derefter lægge pres på forbundet/kartellet ved at bruge lockoutvåbnet.

Belært af tidligere erfaringer havde forbundene i FF op til OK-18 givet håndslag på, at alle skulle stå sammen i en musketer-ed, der skulle bidrage til:

- At alle områder får reelle forhandlinger
- At alle områder opnår reelle resultater
- At ingen rammes isoleret af en lockout uden fælles solidarisk modsvar - forudsat der ikke er afsendt strejkevarsler

Der var samtidig aftalt forskellige former for koordinering internt på KL-området og i forhold til de regionale forhandlinger.

FF kan vælge at undlade at indgå eller godkende et overordnet forlig - indtil afgørende spørgsmål er blevet løst på forbunds-/kartelplan. Den samme mulighed har KL selvfølgelig, hvis KL ikke kan opnå sine mål i forbunds-/kartelforhandlingerne.

Det er klart, at en sådan solidariske holdning i FF-fællesskabet som omtalt ovenfor ikke uden videre er gældende - hvis et enkelt forbund/kartel går solo med henblik på at opnå mere end alle andre - eller det handler om temaer, der ikke er bredere opbakning og forståelse for.

Kommer det til selvstændige konflikter på forbunds/kartelplan (f.eks. efter et medlemsnej), er det afgørende - at indholdet forstås bredt og nyder så megen opbakning, at det kan føre til, at forbundene eller hovedorganisationerne (FH og AC) beslutter at iværksætte sympatikonflikter af så alvorlig en karakter - at KL ikke bare kan læne sig tilbage og tømme strejkekasserne, samtidig med at der spares lønkroner. Det kræver også, at man i en sådan situation, er forberedt på et radikalt svar på truslen om et regeringsindgreb - således at regeringen på forhånd er klar over konsekvenserne.

De særlige forhandlings- og afstemningsregler medfører, at skal der arbejdes for et nej til den generelle aftale mellem KL og FF, skal det ske 1) via valggruppernes indflydelse i FFs bestyrelse eller 2) via pres på forbundenes/kartellernes egne forhandlingsudvalg eller 3) via en anbefaling af et nej ved det enkelte forbunds/kartels afstemning. Følger medlemmerne opfordringen til at stemme nej i enkelte forbund, vil dette forbund stå alene med en konflikt mod KL - når de andre forbunds medlemmer stemmer ja. Her bliver det så afgørende, hvordan resten af fællesskabet i FF forholder sig til den situation.

Uanset hvor stor utilfredshed der vil være med et resultat, vil enhver nok så venstreorienteret faglig leder stå med et stort ansvar, når der skal tages stilling til at anbefale et ja eller nej.

En isoleret konflikt kan være livstruende for et forbund. Det oplevede socialrådgiverne i 1981!

C) FFs ansvar for forhandlinger på det regionale område

1. FF og de 5 valggrupper

De 5 regioner er det tredje offentlige forhandlingsområde, der på arbejdsgiverside er medlemmer af Danske Regioner (DR). Det er Regionernes Lønnings- og takstnævn (RLTN) der er forhandlings modpart.

På lønarbejdersiden er det lige som på det kommunale område Forhandlingsfællesskabet (FF), der varetager de fælles forhandlinger for de forbund/karteller, som har overenskomster på området.

De 5 valggrupper der blev omtalt på det kommunale område er ligeledes gældende på det regionale område. Det drejer sig om:

SHK (Sundhedskartellet)

Dette kartel har modsat det kommunale område den helt afgørende betydning på det regionale område

Det består af 8 forbund hvoraf Dansk Sygeplejeråd (DSR) er det absolut dominerende.

SHK har en fælles overenskomst og hovedaftale med RLTN . Det enkelte forbund har således ingen selvstændig overenskomst.

Det er alene SHKs bestyrelse der godkender forlig hvor der stemmes forholdsmæssigt efter medlemstal. Der findes således ikke noget bredere forum som f. eks et repræsentantskab. Der stemmes på tværs af forbundene ved urafstemning hvor det er simpelt flertal der gælder. Det er derfor DSRs mange medlemmer der er afgørende ved godkendelser.

SHK har tidligere valgt at stå selvstændigt uden for de øvrige organisationers forhandlingsfællesskab.

SHK forsøgte den gang at bruge det som en mulighed for at kunne udnytte sin særlige styrke til at opnå tiltrængte forbedringer.

Det mødte kraftig modstand fra arbejdsgiverside der i to omgange kunne læne sig op af regeringsindgreb under socialdemokratisk ledet regeringer således at det ikke gav det ønskede resultat.

I forbindelse med stiftelsen af FF i 2014 valgte HTS at gå med i et større fællesskab der for alle parter sikrede en større styrke og solidaritet i fagbevægelsen. Ved ikke at stå alene håbede SHK på at opnå en stærkere indflydelse på de overordnede forhandlinger med arbejdsgiversiden der også lægger rammerne for SHKs egen overenskomstforhandling. Den indflydelse har de her ved OK 21 opnået ved også som noget nyt at få vetoret som valggruppe i FFs forhandlinger med KL om det overordnede forlig. Det har de hele tiden haft i forhold til det regionale område.

Ok 21 vil vise om den indflydelse kan føre til et tiltrængt lavt-og ligelønsløft på sundhedskartellets område.

OAO-K

OAO-K omfatter de FH-forbund der tidligere var medlem af LO og har medlemmer på det regionale område.

OAO-K har ingen selvstændig overenskomst eller hovedaftale, men har som valggruppe betydning ved stillingtagen til det overordnede forlig mellem FF og RLTN.

Det dominerende forbund er 3F med 4 selvstændige forhandlingsudvalg hvor der godkendes og stemmes samlet for de pågældende overenskomster.

FOA m flere (omfatter aktuelt kun FOA)

FOA har flere overenskomster med RLTN hvor der så stemmes samlet efter godkendelse i hovedbestyrelsen.

AC

AC (16 forbund hvor der især kan nævnes DJØF, Dansk Magisterforening (DM) og Ingeniørforeningen (IDA)) fungerer lige som på det kommunale område som et overenskomstkartel med en fælles overenskomst (dog har Yngre læger (YL) deres egen overenskomst) og en Hovedaftale indgået med RLTN (her er YL med). Det er ACs bestyrelse der godkender forlig lige som der ved urafstemning stemmes på tværs af forbundene med simpelt flertal. Der er ingen bredere forum som f. eks et repræsentantskab.

På baggrund af dannelsen af FH har tre tidligere FTF-forbund meldt sig ud af SHK og overgået til AC under henvisning til deres uddannelsers længde og indhold. Det drejer sig om Danske Fysioterapeuter, Ergoterapeuter og Jordmoderforeningen. For disse tre kommer der til at ske en forhandlet overgang fra SHK-overenskomsten til AC-overenskomsten

Efter Jordmoderforeningens opfattelse vil forhandlingerne for de tre organisationer i denne omgang ikke kunne nå at ende med en overgang til den fælles AC-overenskomst hvorfor der i denne overenskomstperiode i stedet kommer selvstændige overenskomster på disse tre områder.

FK-K

FK-K omfatter LC (Lærernes Centralorganisation), BUPL og 9 mindre forbund hvoraf nogle står uden for FH.

FK-K har på det regionale område ingen selvstændig overenskomst og hovedaftale idet overenskomster og forhandlingskompetence ligger i det enkelte forbund. De 9 mindre forbund har dog en særlig situation idet de er sammensluttet i en forhandlingsberettiget organisation ved navn *Forhandlingsfællesskabet*. Det indgår på vegne af de 9 delaftaler med RLTN men har i modsætning til situationen på det kommunale område ingen fælles overenskomst for de 9 med RLTN.

2. Forhandlingsregler og godkendelsesprocedurer på det regionale område

Der sker inden for FF en koordinering mellem forhandlingerne på KL- og RLTN-området, men der er tale om to selvstændige forhandlingsforløb med selvstændige konfliktmuligheder.

Forhandlingssituationen på det regionale område er selvfølgelig stærkt påvirket af, hvad der er sket på statens og kommunernes område.

På det regionale område svarer regler om forhandling, godkendelse af forlig, afstemning og konflikt til de regler der er omtalt ovenfor i forhold til KL.

Vi vil imidlertid af hensyn til helheden i dette afsnit om de regionale forhandlinger foretage en kortfattet opsummering i punktform af de regler fra KL-området der også gælder på det regionale områdes forhandlinger mellem FF og RLTN. Ønsker man det enkelte punkt uddybet kan der henvises til den mere omfattende omtale i hovedafsnittet om de kommunale forhandlinger mellem FF og KL:

Opsummering af forhandlingsreglerne på det regionale område:

- 1) Der nedsættes på det regionale område et særligt forhandlingsudvalg der skal forhandle overordnede aftaler med RLTN. FF har heller ikke på det regionale område en egentlig overenskomst med RLTN. De forefindes hos forbund eller karteller.
DSRs afgørende indflydelse i kraft af medlemstallet medfører at det er deres forkvinde Grete Christensen der er forhandlingsleder.

- 2) Et overordnet forlig mellem det særlige regionale forhandlingsudvalg og RLTN skal godkendes i FFs overordnede forhandlingsudvalg og bestyrelse (de samme organer der godkender det overordnede FF-KL forlig) hvor der skal være enighed mellem alle 5 valggrupper. Et enkelt af de 5 omtalte valggrupper kan uanset medlemstal altså underkende et overordnet forlig.
- 3) Et godkendt forlig skal behandles på FFs repræsentantskabsmøde hvor der stemmes efter organisationernes medlemstal på det regionale område. Det er kun vejledende og forpligtiger ikke forbund og karteller.
- 4) Karteller og forbund har i hele forløbet mulighed for at træde ud af de fælles forhandlinger og selv overtage. Det gælder også efter at det overordnede forlig mellem FF og RLTN er indgået.
- 5) Forbund og karteller i de 5 valggrupper forhandler hver især samtidig deres egne overenskomster og godkender selv efter egne regler deres forlig
- 6) Efter såvel det overordnede forlig som forbunds-eller kartelforlig er godkendt af de kompetente organer, sendes resultatet til urafstemning blandt medlemmerne på det regionale område.
Medlemmerne i hvert forbund eller kartel tager selvstændig stilling til den helhed der udgøres af såvel det overordnede forlig mellem FF og RLTN som resultatet på eget overenskomstområde.
- 7) Er der et nej-flertal til forlig for en karteloverenskomst eller til et forbunds samlede overenskomstresultat, er forliget underkendt på det pågældende område selv om der er ja på alle andre områder. Der er her så selvstændig konfliktret med forudgående genoptagelse af forhandlinger på området hvilket normalt vil være i forligsinstitutionen (Læs her underafsnit 8 i hovedafsnittet om det kommunale område vedrørende udfordringen ved selvstændig konfliktret).

D) De offentlige forhandlinger og forligsinstitutionen

Når de offentlige overenskomstforhandlinger ender i forligsinstitutionen under forligsmandens ledelse opstår der på det offentlige område en helt anden situation end der kendes fra det private område mellem FH og DA.

Det kan være alle tre områder (stat, kommuner og regioner) der ender der samtidig. Det skete f. eks i 2018. Det kan også være et enkelt af de tre områder hvis der er forlig på de to andre. Det skete på FFs område i 2002. Det kan også alene være på et enkelt forbunds eller kartels område hvor der er forlig på alle andre områder. Det skete i 2008 (se omtalen ovenfor i underafsnit 7 i hovedafsnittet om det kommunale område).

Det er hverken forligsmandsloven eller forligsmanden der afgør hvordan et forlig der indgås i forligsen skal behandles i forhold til sammenkædning med andre områder eller i forhold til afstemningsregler.

Der har ved de forskellige offentlige overenskomstfornyelser været tale om forskellige løsninger i de tilfælde hvor forhandlingerne er brudt sammen og endt i forligsen.

Det ene yderpunkt er på FFs område i 2002. Her endte det med et stort samlet mæglingsforslag der kædede alle overenskomstforlig sammen i en fælles urafstemning. Det blev til et samlet ja selv om der var massivt nej fra flere forbunds medlemmer. Sammenkædningen var et krav fra KL som betingelse for at anbefale et ja. Havde FF sagt nej til sammenkædning var det sandsynligvis kommet til storkonflikt.

Det andet yderpunkt er OK 18 hvor alle tre hovedområder (CFU og FF) endte i forligsen. På baggrund af den stærke tværfaglige mobilisering nedefra og en reel konfliktrussel lykkedes det at indgå samlede forlig på alle områder. Det skete under forligsmandens ledelse og forligsmandslovens regler hvilket efter den normale erfaring fra det private FH-DA område ville have medført at der skulle stemmes om et samlet mæglingsforslag på tværs af de tre områder og karteller og forbund. Det skete imidlertid ikke idet CUF/FFs betingelse for forliget var at man så at sige kunne træde ud af forligsen for at kunne gennemføre afstemningen efter de sædvanlige regler der er vedtaget internt i CUF og FF. Det måtte arbejdsgiversiden acceptere hvis det ikke skulle ende med storkonflikt.

Dermed kunne der ved Ok 18 stemmes demokratisk således at der var en lang række selvstændige konfliktmuligheder hvis der blev stemt nej fra en af de tre forhandlingsfællesskaber i CUF eller ved et nej fra et af forbundene eller kartellerne i FF. På baggrund af resultatet kom der kun et nej på et lille område, nemlig Jernbaneforbundets overenskomst for små lokale offentlige togselskaber. Det kunne have ført til konflikt men blev løst i et fornyet og forbedret medlemsgodkendt forlig idet det handlede om et helt særligt problem på området.

Erfaringerne viser at de afstemningsmæssige konsekvensen af at forhandlingerne ender i forligsen ikke afgøres af forligsmanden eller forligsmandsloven men alene af styrkeforholdet mellem parterne. Det kan det private FH-område lære meget af.

E) Solidaritet med Frontpersonalet i OK 21

Der er personalegrupper, der under Corona epidemien har knoklet og selv er blevet smittet. De fortjener mere end honninghjerter.

Der er særligt behov for et lønløft i bunden af lønskalaen. Lavtlønnede offentligt ansatte bestrider nogle af de grundlæggende og centrale opgaver i velfærdssamfundet. Opgaver som ikke alene er af betydning indenfor den offentlige sektor, men som også er grundlaget for resten af arbejdsmarkedet. Ovenikøbet er lavtlønsfagene oftest kvindedominerede fag, hvis lønniveau blev bestemt ved tjenestemandreformen i 1969 – og inden vi fik ligeløn i Danmark. Den skæve lønrelation mellem mand- og kvindedefag er både et lavtlønsproblem og et ligelønsproblem – og det skal løses. Det er hverken rimeligt eller muligt at løse problemet indenfor de midler der er til lønforhandlinger på det offentlige arbejdsmarked. Selvom parterne kan blive enige om en vis skævdeling af midlerne, vil det ikke løse det grundlæggende problem.

Enhedslisten har i folketinget spillet ud med, at der tilføres ekstra 5 mia. kr. til rette op på lavtløns-/ligelønsproblemet. Det bliver helt centralt i vores faglige strategi at pege på behovet for genopretning – og at midlerne skal komme ”udefra”.

Der er lagt op til vanskelige og udfordrende forhandlinger, som adskiller sig fra normale forhandlinger.